

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Serbătorile Crăciunului.

Christos s-a născut în peștera de lângă Villeem, cetatea lui David, unde păstorii își adăposteau vitele lor în timpuri grele. De asupra acestui loc sfânt s'a lumina ceriul și îngerul lui D-zeu pogorându-se, a vestit mai întâiu factorilor că s'a născut Mântuitorul Isus Christos! Îndată s'au arătat pe ceriu o mulțime de îngeri, cari cântau: Mărire întru cei de sus lui D-zeu, pe pământ pace și între oameni bunăvoinie! Păstorii au alergat la Villeem și aflând pruncul, s'au închinat lui. Ei s'au bucurat și au mulțumit lui D-zeu că pe ei i-a învrednicit a se închina mai întâiu lui Isus.

Noi asemenea ne bucurăm și mai ales pruncii, să împărtășesc de mare bucurie la serbătorile cele sfinte ale crăciunului, pe cari în tot anul de atunci le serbăm în 25 Decembrie de 1904 de ani.

Mare bucurie aduc aceste serbători cu deosebire acelor creștini adevărați, cari sunt în stare a le aștepta cu anumite zile de post și cu rugăciuni, precum e obiceiul la Români!

Postul și rugăciunea sunt două lucruri, cari deopotrivă influențează asupra trupului și asupra sufletului, de aceea și bucuria este îndoit de mare la cei cari își țin legea și obiceiul așa precum ne-a învățat cel în iesle născut pentru mântuirea noastră.

Dar' din nașterea lui Isus a răsarit lumii lumina cunoștinței de D-zeu, și câți întru Christos ne-am botzat ne-am făcut părtași de această lumină, care luminează pe tot omul ce vine în lume.

Bucuriile noastre însă va fi îndoit mai mare dacă vom ține cu tărie la

legea noastră strămoșească cu obiceiurile ei cele frumoase, — de a cerceta regulat sfânta noastră biserică, de a petrece celalalt timp acasă între neamuri, prietini și cunoscuți, deprinzându-ne a cânta vechile cântece și colinde, și de a ne deprinde la ajutorarea celor săraci și lipsiți, care este una dintre cele mai frumoase fapte creștinești plăcute lui Dumnezeu și oamenilor după cum zice scriptura: „frânge celui lipsit pâinea ta și pe cel fără casă primește-l în casa ta, îmbracă pe cel gol, și nu trece cu vederea pe cei lipsiți din neamul tău!“

Când asemenea simțăminte se vor naște în inimile fiecărui bun creștin, și când din asemenea simțăminte vor urma faptele cele bune între noi, atunci serbătorile crăciunului cu adevărat vor fi zile de mare bucurie pentru toți, căci pacea și bunăvoința vor fi între oameni, car' mărirea va fi întru cei de sus lui Dumnezeu!

Cu aceste salutăm pe iubii ceteri și le dorim tuturor din inimă:

Serbători fericite!

Colindă

prelucrată și armonizată pentru cor
bărbătesc de Ioan Vidu.

Ce sară-i d'a astă sară
Asta-i sara, sara mare,
Sara mare-a lui Ajun-u
Dimineața lui Crăciun-u:
Când s'a născut Fiul sânt-u
Fiul sânt p'acest pământ-u

*
Colo,n curtea lui Crăciun-u
Ingerii podoabă-i pun-u:
De mrosul florilor-u,
De verdeța pomilor-u
De cântul paserilor-u,
De versul ingerilor-u.

*
Și nașterea lui Hristos-u
Să ve fie de folos-u!

Reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiiului.

Cea mai activă și mai harnică reuniune de agricultură după cum am mai constatat și altă-dată în foaia noastră este cea din comitatul Sibiiului; condusă de un comitet central din Sibiiu, în fruntea căruia stă ca președinte neobositul și bine meritatul profesor Demetriu Comșa, a cărui vaste cunoștințe temeinice atât teorie cât și praxis, sunt garanța cea mai solidă, că directiva dată acestei reuniuni este în folosul și pentru înaintarea țaranului nostru rămas prea înapoi în privința economică în comparație cu elementul săsesc din părțile acelea.

Ori ce înaintare sistematică, și pe ori ce teren social, se face și s'a făcut numai pe încetul și cu începutul modest al reuniunilor, după cum o dovedește aceasta alte țeri, cu alte popoare mai înaintată de cât noi cei din Ardeal, și după cum ne dovedește cu faptele sale și această reuniune harnică din comitatul Sibiiului.

Avem înaintea noastră raportul al XVI general făcut de comitetul central către adunarea generală a reuniunii despre activitatea sa pro anul 1903.

Și până când vom publica cu începutul anului 1905 acest raport vast și instructiv în toată estensiunea sa, amintim pe scurt, că se ocupă la locul prim cu constatarea unor lucrări de roadele cărora părtașe s'a făcut nu numai economii din acel comitat ci în măsură mai mare sau mai mică și obștea economilor de pretutindenea.

Tractează în special despre intruirile agricole, cultura animalelor de prăsilă, cultura poamelor, cultura nutrețurilor măiestrite și a altor plante, tovarășile agricole, însoțirile de credit

istem Raiffensen, școala practică de economie din Seliște, industria de casă (lucrul de mână femeesc), apoi despre publicațiuni diferite și alte afaceri, și în fine despre averea reuniunii, cu toate actele și documentele aparținătoare.

După cum reiese din acest raport, despre activitatea comitetului pe anul trecut, și după cum cunoaștem mersul lucrurilor, rezultatul la cari s'a ajuns au a se mulțami cu deosebire și harnicului ei secretar Victor Tordoșan care împreună cu președintele aranjează, pune la cale, dă instrucțiunile convenite în toate părțile și ambii jertesc pe lângă muncă neobosită și din busunariul propriu, căci ei nu după câștig personal, ci după atingerea scopului frumos al reuniunii aleargă.

Administrația de bani, venite și cheltueli, sunt conduse de d-nii Petru Ciora cassariu, Emil Verzariu contolor, și ca revisori d-l Pantaleon Lucuța, căpitan în pensiu și cassariu la Oficiul de cassă al consistoriului din Sibiu, și Romul Simu bine cunoscutul nostru inv. pensionat, scriitor popor. și membru al comitetului central pentru literatura română și cultura poporului român.

În fine notez că raportul general prezintă de membrii în comitetul central pe următorii: Dr. Petru Șpan profesor, Romul Simu, Ioan Chirea notar în Seliște, Petru Drăghitș prim-pretor în Seliște, Dr. Ioan Stroia protopresbiter în Seliște, Toma Ciora episcop în Bungard, Mihail Stănilă econom în vale, Ioan Popescu econom în Sibiu.

Când astfel de bărbați harnici stau în fruntea acestei reuniuni de agricultură, nu-i mirare că ea propășește, fiind că conducătorii îi știu da viață și impuls de propășire, dar' noi cei cari stăm numai ca privitori admirăm stăruința cea cu care să silesc neobosit conducătorii a-o face să fie de folos obștesc economic.

De aceia nici nu voim prin aceste să laudăm pe cei cari n'au lipsă de laudă pentru că vorbesc faptele, ci voim să aducem ca model și pentru alte ținuturi locuite de români, o reuniune română de agricultură, care își pricepe chemarea și lucră stăruitor pentru binele poporului.

În numărul viitor vom începe cu publicarea mai specială a raportului ei general, dorind și noi ca faptele arătate în ideile conducătoare ale reuniunii

nu numai să străbată la cunoștința largă a poporului cât mai vârtos poporul să se însuflețească pentru a sprijini mai cu căldură și mai cu multe jerte o astfel de instituțiune menită pentru ridicarea bunei stări a lui. X.

Din literatura populară.

Foileană trei urzici
Amărătu-i omu-atunci
Când își dă boii pe junci
Ciubotele pe opinci
Și nevasta la voinici.

Are mama două fete,
Apă'n cofă nu se vede.
La lelița jucăușă
Stă gunoiul după ușă.
Pune boii la tânjeală
Și dă gunoiul afară

Foileană ș'un dudău
Marei drumul la Băcău,
Da-i mai mare dorul meu;
Dorul meu ș'al dumatiale
Face-l-a Dumnezeu floare,
O floare mirositoare
Ca ș'o leg la cheutoare,
Ca ș'o bată vânt de vară,
De vară, de primăvară.

Frunzuleană de-alunică
Spunemi-mi, dragă rândunică
De ce codru îngălbeneste,
Și voinicu 'mbătrânește?
— Codrul de zăpada grea
Voinicul de voie rea.

Dacă nai mai fi pe lume
Ou te-ai mai lega de mine,
Ca fasolea de harag,
Ca boala de om sărac.

Frunză verde popitnic
Când eram fecior mai mic
Aveam semne de voinic,
Dar' acum mă făcui mare,
Ma 'nvățat a 'mbla călare,
Cu doi harmăsari furați
Eu știu drumul la Galați.

Frunză verde alior
La umbra molifșilor
Unde-i iarba ca acul,
Și frunza ca pitacul,
Zvârlii sapa la dracul.

Mândra mea din Valea Rea
Imi căznește potera,
Mi-o căznește de trei zile
Ca să mă dee pe mine;
— Ține, mândro, nu mă da,
Ți-oi croi o malotea
Verde, verde ca frunza
Cu florile cât palma

Frunzuleană lemn de nuc,
Hupțuțu, că n'am ciubuc,
Nici la moară n'am suduc
Nici acasă n'am lăsat,
Nici cu mine n'am luat
Nici parale, nici tutun,
Nici vin vechiu de cela bun.

Foileană măracite,
S'a dus puica dela mine,
Mia trimes puica scrisoare,
Șei trimet și eu o floare,
Ș'o trimet pe Sfântul Soare
Sfântul Soare
Arde tare,
Ș'o trimet pe sfânta Lună;
Stânta Lună-i răcoroasă
Duce floarea mai frumoasă.

Pentr'un tăbăeț de fată
Stau flăcăii să se bată,
Stați flăcăi nu vă băteți
Că mai vine-un tăbăeț.

(Albina.)

Alex. A. Naum.

Dela reuniunea a 2-a de înmormântare din Deva.

Neobositul director al acestei reuniuni dl August A. Nicoară ne-a pus la dispoziție unele date referitoare la activitatea salutară a acestei reuniuni, care se ocupă de prezent cu ideea frumoasă de a înființa o însoțire de bani »Binefacerea« cu scop de a susține o școală economică și industrială. Lăsăm să urmeze cu plăcere aceste date:

1. Comitetul administrativ al »reuniunii a doua de înmormântare din Deva« cu bucurie ia act despre lucrarea directorului, August A. Nicoara, privitoare la crearea unui fond de rezervă, pentru înființarea unei școlae economice și de industrii, în care orfanii cei mai deștepti și harnici ai reuniunii noastre să-și capete o creștere, potrivită unui țăran pentru o mică economie model: în economia de câmp, de vite, cultura de pomi cu valoarea pomelor proaspete, alegerea soiurilor potrivite, cultura de viță altoită, a vinului și derivatelor, albinărit șcl. Toți acești juni țărani, crescuți în școala noastră, ar fi anume crescuți: pentru a fi apostolii economiei raționale, punând în lucrare cele mai noue cuceriri ale științelor de economie practică.

O atere școală ar binemerita recunoștință a poporului sărac, a societății și a patriei, ridicând în același timp vaza și puterea morală a reuniunii și nutrindu-se interesul general față de reuniune: am întrupa scopurile umanitare din § 10 al statutelor.

2., Având în vedere, că institutele de bani din loc au scăzut cametele de-

punerilor dela 6% la 5% și că scăderea aceasta e sigur, că va aduce în viitor pagube de 1%—2% »fondului de rezervă«, care după § 15, trebuie de pns la un institut din Deva;

având în vedere, că înființarea unei școale economice și de industrie reclamă un izvor mai bogat, decât e »reuniunea a doua de înmormântare din Deva«, de altă parte financiarea și întreținerea unei școale economice mai grabnic și mai sigur o poate efectua un institut de economii anume înființat spre acest scop;

având în vedere a da un avânt grabnic și sigur tuturor fondurilor și averii reuniunii peste tot: pe baza § 10 din statute, comitetul administrativ cu însuflețire și deplină încredere în avântul și viitorul »reuniunii a doua de înmormântare din Deva«, decide a sprijini înființarea unui institut de bani, ca firmă comercială, sub numele:

»Binefacerea«

și împuternicește pe directorul său a lua toți pașii de lipsă, ca să pună în lucrare acest institut de mare însemnătate pentru binele reuniunii și a poporului.

3., Comitetul administrativ hotărăște facerea unui prapor, ca la Voila, având în vedere încurajarea industriei de casă și cultivarea unității în sinul reuniunii precum și creșterea »fondului de binefaceri« investește cam 200 coroane pentru un prapor cu tablourile Sf. George, patronul reuniunii și învierea Mântuitorului nostru.

Cu executarea a fost concretizat dl director August A. Nicoară, care a cercetat reuniunea economică română din Sibiu cu lucrarea aceasta de mare însemnătate pentru a introduce ornamentica curat română și pe acest teren, exploatat de străini din Viena, Berlin, Ciaslau, pe când țesăturile noastre — artistic și potrivit aplicate — sunt și mai potrivite și mai trainice și mai frumoase, decât figurile fără gust cu colorile șuchiate a zedrențelor străine.

Praporul va fi un obiect de artă, ca țesătură. Tablourile le execută cunoscutul nostru pictor de tablouri istorice și ornamentice curat română: Ludwic Kandler din Sibiu, Bruckenthalgasse nr. 27, care va osteni anume la Deva, ca să confereze cauza cu directorul reuniunii în toate amănuntele sale.

Așteptându-se succesul deplin, la anul toate 14 filii ale reuniunii vor avea câte 1—2 prapori românești, la fel. Ornamentica română va cuceri un nou izvor de bogăție podoabă națională, care ne va aduce zeci de mii de coroane în brzunarele noastre, cari treceau până acuma în ale milionarilor străini.

Adunarea generală a reuniunii, ținută în Deva la 13/26 Decembrie 1904, a primit cu mare însuflețire toate propunerile directorului, votânduși și mulțămită protocolară.

Multe filii și-au trimis reprezentanți, între cari amintesc pe domnii: Toma Neamțu, Toma Roșu din Dobra, Emanuil Șuiagă, paroch în Lăpușnic, Adam Basarab, paroch în Romos, Ioan Budoiu, paroch în Câmpuri, Iuliu Putici, director în Lipova și Serafim Olariu, paroch în Brănișca sub a cărui presidiu de ștate s'a ales cu viață aclamațiune de director: dl August A. Nicoară, ear' sub presidiul acestuia s'a reales dl Nic. Igna de cassar și Romul Popa de secretar, și un prea bine ales comitet administrativ, pentru periodul 1905—907 până la proxima alegere: 1. Petru Nica Ghila, vier, 2. Săbău Avram, econom, 3. Mezera Leo, zidar, membrii vechi, 4. Cornel Popescu, paroch 5. George Cușuta, proprietar, fost contabil la »Ardeleana« 6. Blaș Codrean, învățător în retragere, 7. George Igna econom și crâznic, 8. Ioan Ștef, bărdăș și proprietar, 9. Nicolau Ghila, bărdăș, 10. Sfețozar Bogdan, păpucar, 11. Mihai Orădean, bărdăș întreprinzător și 12. Samuil Jurj, măestru chiflar, membrii noi.

Averea reuniunii

a sporit în 1903, față cu anul 1902, în bani gata, depuneri, competențe restante: 3089 cor. 45 fil., ear' în bani gata și depuneri — fără competențe restante — a crescut cu 2441 cor. 45 fil.

Membrii reuniunii

au sporit dela 424 din 1902 la 909 în 1903, creșterea de un an face 485 de membri. Până la 26 Decembrie 1904, ziua adunării generale, numărul membrilor a sporit la aproape 2500, creșterea din 1904 face aproape 1591 de membri. Reuniunea nonstră are cei mai mulți membri între toate reuniunile surori din Ardeal. Adunarea generală a XIX-a din anul acesta a urcat numărul membrilor săi la 25.000. Când acest număr va fi ajuns reuniunea noastră va fi cea mai mare reuniune de înmormântare din Europa.

Venitul ei curat anual va fi atunci — cel puțin 50.000 coroane, prin ce susținerea școalei economice și de industrie, sub conducerea însoțirii »Binefacerea«, ce tocmai acum e în lucrare, odată pentru totdeauna e asigurată. În 5 ani, până la 1910, acest măreț scop cultural-economic și de binefacere — cu ajutorul bunului Dumnezeu și a oamenilor de bine — va fi îndeplinit.

Aiutoare în bani

a dat reuniunea în 1903 la 17 familii din Deva și jur 2042 cor. 70 fil., în filia III. Beclean lângă Făgăraș 100 cor. 50 fil. Suma ajutoarelor în 1903 face 2143 cor. 20 fil. Suma tuturor ajutoa-

relor date din 1886 — 1903 — 22 de mii 642 cor. 44 fil.

Pentru alte binefaceri

a mai dat reuniunea: 1 pentru biblioteca parochială din Deva 100 cor., 2. pentru copiii sëraci 70 cor.

Fodul de binefaceri

a luat un avânt neașteptat, în urma propagandei sistematice a dlui director și a bărbaților de încredere ai reuniunii. Fără propagandă fondul a fost 1. »fundațiunea Emilia Ciurcu n. Nicoară« 233 cor. 08, depuși. 2 Directorul August A. Nicoara, și-a dăruit ajutorul său la cas de moarte pe sama fondului de binefaceri. Suma sperată face azi 194 cor. Acesta e demersul din 1886 până în 30 Octomvrie 1903.

După propagandă

începută la 31 Octomvrie 1903 prin toate filiele: după un extras al cărții de binefaceri

nr. curent 3. George Oprean, paroch în Gusz-Dobra ca și nr. c. 2. 100 cor. 50 fil. — 4. d-na Stefan Rob, Deva, bani gata din ajutor 50 cor. — 5. Csucs Iozsef, Ilia, 100 cor. 50 fil. — 6. Ioan Tuducescu, M. Radna 100 cor. 50 fil. 7. Dr. Valer Morariu, avocat, M. Radna 100 cor. 50 fil. — 8. Voicu Hamsea, protopresb Lipova, 100 cor. 50 fil. — 9. Iuliu Ciugudean, Lipova 100 cor. 50 fil. — 10. d-na Silvia Ispravnic, Curtici 100 cor. 50 fil. — 11. Ionuț Ștefănescu, Cugir 100 cor. 50 fil. — 12. Trandafir Dragomir, Arpașul-de-jos 100 cor. 50 fil. — 13. Paraschiva Dragomir, Arpașul-de-jos 100 cor. 50 fil. — 14. Ioan Turcu, prețor Arpașul-de-jos 100 cor. 50 fil. — 15. Tóth Istvanul, bani gata 10 cor. — 16. Constantin Olariu, Cujir 100 cor. 50 fil. — 17. † Micliuș Maria bani gata, Deva 13 c. 62 fil. — 18. † Maria Cizmaș, Deva bani gata 10 cor. — 19. † Iosif German, Deva bani gata 10 cor. — 20. d-na Stefan Rob, bani gata 71 cor. 50 fil. — 21. Nicolae Roman, par. Romoșel bani gata 100 cor. — 22. Vasilie Socol, par. Livezeni 100 cor. 50 fil. — 23. Daniil Mășat, Hunedoara 100 cor. 50 fil. — 24. d-na Sofia Stoichița n. Dima 100 cor. 50 fil. — 25. d-na Maria Nicoară n. Stoichița 100 cor. 50 fil. — 26. Petru Nicoara, Hunedoara 100 cor. 50 fil. — 27. Teofil Tulea, Hunedoara 100 cor. 50 fil. — 28. Dr. George Dubleş, avocat Hunedoara 100 c. 500 fil. — 29. Nicolae Macrea, Hunedoara 100 cor. 50 fil. — d-na Amalia Dima n. Silaghi, Huoedoara 100 cor. 50 fil.

La acest prea îmbucurător rezultat mai vin »fondurile de binefaceri« din filii, cari numai cu începutul anului 1905 se vor lua în evidență sumară, la facerea rațiociniului a. 1904.

Director August A. Nicoară a declarat, că — dacă va afla 100 de centre mari, cu protopopi, preoți, învățători, proprietari, advocați și peste tot cu oameni de bine — la fel devotați, la fel lucrători: pe lângă sistemul domniei sale »reuniunea a doua de înmormântare din Deva« și ori-care reuniune soră poate avea 1 milion de coroane fond.

Sistemul domniei sale are elemente din formațiunea trusturilor americane, propaganda socialistă și propaganda catolică: aplicate la împrejurările sociale din patrie.

Adunarea generală a votat directorului său mulțămită protocolara.

De present are reuniunea 14 filii. Cea mai tinără e filia nr. XV. în Hunedoara; s'a format la 4, 5, 6 Decembrie 1904 și are de present 62 membri, fond 161 cor. 20 fil., deșus la »Agricola«. Directorul substituit al ei este dl Nicolae Dima jun., care lucră cu un zel apostolic la înaintarea scopurilor mărețe a reuniunii. Bunul Dumnezeu se-i răsplătească înmuit ostenele și în familia sa. Filia aceasta are 8 membri fondatori = 800 coroane, sumă separată la casa de moarte a binefăcătorilor amintiți.

Dumnezeu le dăruiască tuturor viață îndelungată și fericită!

Colindă.

La grădina raiului
La pomul iudemului,
Ce veste s'a întâmplat:
Crucea nouă de brad,

Lui Christos să-l restignească
Pe noi să ne mântuiască,
Și Pilat s'a mâniat
La mâni el s'a suflecat,
Palmi peste obraz ea dat.
Cu sulita l'au străpuns
Sânge și apă au curs.
De milă și de bănat
Soarele s'a întunecat.
Luna s'a îmarăcat în sânge
Stelele începură a plânge,
Prăia Jidovii cu toții:
Restignit-- pe Christos!
Că de nu li-i restigni
Nouă împărat nu ne-i fi!

Trecem la Palestina
Unde a strălucit lumina,
Cel ce dă lumii viață
Il purta fecioara 'n brațe.
Fecior și cu maică
Plecând fără taică.

(România)

„Albina“

Clădirea fagurilor.

Dacă ne uităm în năuntru unui stup, vedem mai multe rânduri de faguri, cari atârnă în jos, unul lângă altul. Intre dênșii e lăsată o depărtare mai mică decât ar putea intra un deget, ca să umble albinele și aerul. Pe amândouă părțile fagurile se vede o mulțime nenumărată de găurele, cu gura în 6 munchi. Acestea sunt căsuțele sau celulele albinelor. Albinele clădesc trei feluri de căsuțe: unele mai mărișoare, altele mai mici și mai multe la număr. De obicei, celulele mai mari se găsesc mai ales pe fagurii mărginași, ori prin părțile din lături sau de jos ale fagurilor din mijloc. Pe vremea roitului, se mai ved în unii faguri câteva celule, cari au a-ēmênarea cu o ghindă sau cu un degetar. Acestea sunt botcele sau celulele de matcă. In ele cresc puii de matcă și nu se găsesc în stup, decât numai atunci, când albinele au nevoie de a crește o matcă tinără, cu care să înlocuească matca lor, dacă a îmbătrânit sau a murit; ori se roiască, adică să prășească roiul din ele. Botcele au fundul rotund și de obicei se găsesc pe marginile din lături sau de jos ale fagurilor. Când moartea sau pierderea mătci s'a ivit pe neașteptate și a prins pe albine nepregătite cu botcă, albinele prefac în repezeală o căsuță de lucrătoare în botcă și-și cresc în ea matca nouă. Atunci vedem chiar în mijlocul fagurului, printre celulele cele mici, una prelungă ca un degetar, făcută în locul unei celule mici, în care se afla un ou, sau un puiu de lucrătoare. Albinele strică celulele dimprejur, ca să facă loc celulei de matcă. O astfel de botcă se numește *celulă de scăpare*.

După ce matca cea nouă a eșit din botcă, albinele rod gura celulei, până ce o aduc numai până la jumătate din adâncimea ei. Botcele au o adâncime de aproape 15 de milimetri și o lărgime de 8—8,5 milimetri.

O parte din celulele mari și mici slujesc de magazii în cari albinele își păstrează hrana, edecă mierea și polenul; ear în altă parte de celule își cresc puetul de lucrătoare și de trântori, adecă le servește de *cuib*. Celulele mici sunt cuibul albinelor lucrătoare; ear' cele mari, cuibul trântorilor.

Celulele de lucrătoare și de trântori au șase părți. Fundul lor nu e drept, ci alcătuit din trei părți cari se împreună într'un colț ascuțit, în locul unde se îmbină trei calule din cealaltă față a fagurului. Toate celulele de pe o față se împreună cu celulele din cealaltă față, așa că 3 părți ai celulelor din dos servesc de fund celulelor din față. In chipul acesta, între fundul

celulelor de pe o parte și de pe cealaltă parte, nu rămâne nici cel mai mic loc gol.

Prin forma și așezarea celulelor, abinele isbutesc să dea fagurilor tărie; se clădească într'un loc anumit cel mai mare număr de încăperi, cc se pot face și cu cea mai mică cheltueală de material și de muncă. Toate celulele sunt la fel și ca adâncime și ca încăpere. Ele sunt clădite totdeauna cu o muche în jos, cu altă muche în sus, ca un înveliș de casă, și cu 2 părți în lături.

Lă clădirea fagurilor, celulele capătă dela sine 6 părți, fără ca albinele să facă vre-o socoteală. Ele vor să facă celulele rotunde ca un butoiu și cu fundul găvânat. Despre aceasta ne putem încredința dacă ne uităm la celulele de pe marginea fagurilor, cari nu sunt încă sfirșiți. Părțile acelor celule sunt rotunzi, ear' nu în muchii.

Fie-care celulă fiind lipită de vecinii ei, părțile cel rotund se turtește în locul unde se leagă cu vecinii, și astfel fața rotundă se prefacă în șase părți drepte. Tot în acest chip se petrece lucrul și cu cei trei părți din fundul celulelor. Albina ar vrea ca fundul celulei să fie scobit rotund; acest fund însă trebuind să formeze și câte o parte din fundul altor trei celule de pe fața cealaltă a fagurului, se prefacă în trei fețe drepte. Celulele fagurilor stau înclinate, adecă gura e puțin mai sus decât fundul, pentru ca mierea să nu poată să se scurgă în jos. Grosimea unui fagur, care are numai celulele de lucrătoare adecă numai celule mici, este de cel mult 25 milimetri și de cel puțin 22 milimetri. Grosimea fagurului ajunge la 25 milimetri numai atunci când se întrebuintează faguri tăcuți cu tiparul. Adâncimea unei celule mici este de 11—12 milimetri, ear' latura dela gură este cam de 3,002 milimetri. Zicem cam 3,002 milimetri, pentru că nu toate celulele mici au laturile tocmai atât de mari. Pe o bucată de fagure de un decimetru pătrat, adecă ceva mai puțin decât o palmă întinsă, se găsesc câte 425 celule pe fiecare față, sau 850 celule mici, pe amândouă fețele. — Adâncimea unei celule mari, adecă a unei celule de trântor, este la început tot de 11—12 milimetri, dar după ce aceasta a fost acoperită la gură cu un căpăcel subțire de ceară, adâncimea ei se face de 15—17 milimetri, de oarece căpăcelul este făcut mult umflat în afară. Grosimea fagurului, cu celulele mari are 30—34 milimetri. Când acest soi de celule au să servească numai pentru păstratul mierei, albinele nu mai țin nici o socoteală de adâncime. Le lungesc cât pot mai mult, nelăsând între faguri decât doar numai atât loc cât le trebuie pentru umblat. Latura dela gură a celulelor

de trântori este cam de 3,811 milimetri.

Pe o bucată de fagure numai cât un decimetru pătrat, se găsesc câte 265 celule pe fie-care față sau în total 530 pe amândouă fețele. De obicei depărtarea între un fagure și altul este cam de 11 milimetri; ea nu poate fi mai mică de 8 milimetri, fiindcă atunci albinele nu ar mai putea umbla printre dânșii. Pe fagurii, pe cari se găsesc și celulele de lucrătoare și celule de trântori, vedem, dacă ne uităm cu băgare de seamă, niște celule cari n'au 6 muchii, ci numai 5 muchii și nu sunt tot una de mari. Astfel de celule se observă de obicei, numai în partea de sus a fagurului, și anume acolo unde el se lipește de fundul stupului, sau de rama mobilă, și acolo unde, după celulele mici, încep celule mari. Celulele acestea se numesc celule de trecere. Fagurii clădiți de curând au o culoare albă ca zăpada; mai târziu prind o față gălbuie; cu cât se învechesc se închid mereu, până ce se fac negricioși. Aceasta se întâmplă din pricina pielitelor, cari rămân dela pui, înăuntrul celulelor. Albinele curăță acele pielici, îndată ce a eșit puiul de albină, dar' ori-cum tot mai rămân resturi, cari cu timpul schimbă fața fagurului. Pelițele care rămân una într'alta, îngroașă perețele celulei, îl întăresc și-l înegresc. Fagurii noi se strică lesne; cu cât sunt mai vechi sunt mai tari și mai grei.

Albinele încep clăditul în partea de sus a stupului, mergând cu lucrarea în jos. Incep dintr'un loc și întind clădirea la dreapta și la stânga, și în jos, așa că fagurul capătă forma ca o jumătate de cerc. Când căsuțele din mijloc sunt sfârșite, la cele de pe margini abia s'așează temelia. Clădirea se face drept în jos, așa cum ar cădea un fir de ață tras dela capătul de jos, de o greutate. Dacă am inclina într'o parte stupul cu fagurii din el, albinele n'ar mai clădi fagurii cei noi în linia celor vechi, ci i-ar îndrepta în jos, așa cum cade firul de ață. O albină nu stă să lucreze la o căsuță anumită; ci fie-care se duce și pune ceara care a pregătit-o, unde găsește loc.

Fagurii sunt clădiți din ceară. Albinele o fac în patru perechi de ghinduri, așezate în pânțele. Ele o scot ca nește solzi în 5 colțuri și foarte subțiri, printre încheeturile de sub pânțele.

Ceara e la albine ceea ce este grăsimea la animale. Ele o desprind de sub pânțele cu picioarele din napoi și o duc cu cele din nainte în fălcile gurii; aci o mestecă, o albesc, o moaie și o fac lipicioasă; apoi clădesc fagurii. Ceara se face din mierea și polenul care îl mănâncă cu 24 de ceasuri înainte. Facerea cerei cere căldură mare în stup. Albinele își măresc căldura

grămădindu-se multe la un loc. Se atarnă una de alta ținându-se una de picioarele celorlalte, și stau ca o ciorchine, cât clădesc fagurii.

Stuparii și-au bătut capul mult și tot n'au ajuns să știe bine câtă miere trebuie să mănânce albinele ca să facă un kilogram de ceară. Unii au găsit că au trebuință de 20—25 kilograme, alții de 10—12; iar alții chiar de 3—5 kilograme. Ceea ce au dovedit însă toți, a fost că dacă albinele au polen din destul, cheltuesc mai puțină miere pentru un kilogram de ceară. Știința aceasta nu e zădarnică pentru stupar, căci dacă albinele ar fi scutite de a-și clădi fagurii, am avea două foloase: cele ce se îndeletnicesc cu facerea cerei, ar merge pe câmp după miere, și apoi mierea cheltuită de ele pentru ceară ar rămâne și ar sporî recolta noastră. Un stupar însă a dovedit că dacă știm cum se rânduim fagurii în stup și cât se le dăm de lucrat, tot atâta miere recoltăm, ori că au de clădit fagurii, ori că n'au de loc.

Numai albinele tinere pot face ceară din belșug. Cu cât însă înaintează în vârstă, puterea ghindurilor de ceară se slăbește.

N. Nicolescu și Gh. Stoinescu.

A p e l.

Apropiindu-se anul-nou, ocazia neplăcută a schimbului de bilete de felicitare, o deprindere fără rost și împreunată cu multe neplăceri, apelăm la publicul nostru cult și de astă dată rugându-l, ca în locul felicitărilor de formalitate obicnuite la anul nou, să binevoiască a-și aduce aminte de fiii neamului cari se luptă cu greutățile existenței la munca grea a învățaturii de carte și să contribuie cu câte o sumă modestă pentru masa studenților români din Brașov.

Donațiunile făcute se vor aduce îndată la cunoștința publică, ear' școlarii sêraci beneficiați nu vor înceta a se ruga zilnic la masa studenților noștri pentru generoșii lor binefăcători zicând:

»ear' pe binefăcătorii mesei acesteia vii și morți, pomenescei Doamne întru împărăția Tai Amin!

Brașov, în 15/28 Decembrie 1904.

Pentru Administrația mesei studenților români din Brașov

Virgil Onițiu,
director gimnazial.

Colindă

cântată de țiganii rom. din Ardeal.

Colea colea după deal
Mi-se pare că-i un soare,
Da nu-i soare călătoare,
Ci e gazda împodobită
Cu șodoabe de argint
Ce n'an văzut de când sunt
Cu căluțu gălbior
Da nu-i galben de faptură
Ci-i galben de alergătură
Da'alergat în alergat
Pe Dumnezeu la aflat
In chilia de lămâie
Cu ușile de tămâie
El în casă nea chemat
Uu păhar de vin nea dat
In toarta păharului
Era floarea soarelui
In fundu păharului
Ședea luna cu lumina,
Să fii gazdă sănătoasă,
La mulți ani mai veseloasă!

LEACURI SIMPATICE.

Căpățina de cal alb se pune prin parti gardului, ca să apere satul de holeră, zic unii, de ciumă, zic alții, ear' o samă, spune că ea alungă omizile. Adevărul ar fi, că alungă Duhurile rele, mai ales puterile vătămătoare ale vėsduhului, cum sunt Ielele, Sân-Toader și Joi-mărițele. Dar' despre acestea am scris aiurea, și am arătat și de ce calul trebuie să fie numai alb. Căpățina de cal, arsă pe cărbuni, se afumă țeranii pe vrme de boale molipsitoare, mai ales la holeră. Căpățina de căne, arsă și pisată, o pun în rachiou și o beau de vătămătură, ear' dintr'un fel de leșie în care au fiert cap de căne se scaldă bolnavii de brâncă. Asta e o nebunie goală, că brânca n'o vindeci cu cap de căne nici-odată. Altă nebunie e afumarea femeilor cari lapadă mereu, cu cap de vulpe, ca să-și vindece »stricătura« ce-o fi având o. Pentru surzenie se picură în urechi oțet în care ai fiert un cap de găină neagră.

Ochii de rac au putere asupra bășicii, de aceea țeranii îi pisează și-i beau cu rachiou când au piatră în bășică, ori când li-se încuie udul. Mai înainte credea și altă lume, mai luminată de cât țeranii, că ochii de rac ajută la eșirea pietrelor din bășică, numai fiindcă aceste pietre seamănă cu ochii racului și că numele lor latinește e la fel. Ochii de vultur îi poartă țeranul ca baer, după-cum vom vedea când voi scrie despre baere.

Dinții de lup nehiduit de câni sunt buni să-i arzi și să-i pisezi și — asta drept să-ți spun, n'o știu — ori să-i presărezi pe rana numită colți de

lup, ori sê-i bei în rachiu. Atâta rêu, poți vindeca o umflătură așa de rea cu praf de dinți, fie ei și de lup care a învățat sê cânte în strană. Cu dinții de om mort și desgropat într'al șaptelea an, arși și pisați, se descântă de Ducă-se pe pustii, la boala cea rea. Vezi câte nebunii mai crede omul!

Inimă de barză, fiartă în rachiu, beau cei-ce au șarpele în burtă. Pozaș a mai fost cine a născocit asta, că trimite barza sê prindă șarpele. Numai cât e de geaba, căci șarpele ori câtă frică are de barză, când o vede în față nu-i mai pasă. Inimă vie, spintecată înghit cei-ce au șarpele de inimă, numai așa, fiindcă cuiu cu cuiu scoate.

Mațele de ariciu sunt mare lucru. Arse și pisate și fierte în rachiu — vezi că rachiul s'amestecă în toate, par'că mai mult de dragul lui se face doftoria — sunt bune pentru boșorogeală. De ce? Iac'asa, pentru-că Românul la boșorogeală zice »că i-s'au lăsat mațele«, de aceea tot mațe au sê-i ajute. Sê te miri numai de ce tocmai ale ariciului, și nu ale altui dobitoc.

Pipota de barză, fiartă, se mănâncă tot pentru șarpele din burtă, când nu ajută inima berzei. Așa mai înțelegi, pipota e mai de spaimă pentru șarpe decât inima. Și împelițatul tot nu moare.

Untura de cal, amestecată cu fel de fel de comedii băbești, o dau babele ca leac pentru reumatisme. Nostim e că măduva din oasele picioarelor calului seot ori-ce răceală din om, zic babele, dar' numai așa dacă pe mâni te ungi cu măduva din picioarele de dinainte, ear' pe picioare cu măduva din picioarele de dindărât. Nu știu de ce, că așa-i place calului, ori babei. Și dacă e de geaba leacul, e c'a greșit bolnavul unsoarele, ori poate calul a fost un șiret și cât a trăit și-a purtat schimbate picioarele, cele pe dinapoi trebuiau sê-i fie dinainte. Tot așa e și cu untura de broască, tot pentru reumatisme.

Ouă de broască testoasă cu rachiu beau femeile sterpe, ca sê facă copii. Tnt pentru asta, beau cu rachiu ouă de conopistăriță, fiindcă se crede că acest animal scoate tocmai o sută de pui, deci poate da cu împrumut și altora. Ouă de barză mănâncă cei-ce au șarpe în burtă. E de neisprăvit cu șarpele asta! Dacă n'ajută nici pipota nici inima berzei, poate vor eși pui din ouă și se vor lupta cu șarpele.

Ficat de cal, plămădit în rachiu, e bun pentru amețeli și nebunie. Asta e lată rêu, dar' mai lată e credința că ficatul de corb te vindecă de epilepsie, și ficatul de lup te scapă de oftică.

Boaștele de cal, de curênd tăiate, le pun țeranii pe buba cea rea, pe dalac.

Pentru oftică și lipitură țeranii plă-

mădesc în rachiu boașele unui cal negru și beau cu lunile dintr'această doftorie. Tocmai fiindcă e nevoie sê fie calul negru, doftoria e dintre cele cu descântece și cu tipicuri. Când ar avea oftica leac așa ușor, terice de lume. Boașele cocoșului le mănâncă bărbații cari n'au copii tot așa de bine ar putea mânca piatră acră și sê bea păcură că tot atâta ie-ar folosi.

Sânge de coțofană beau cei-ce au nădușeală, boală numită astmă, tot așa, sânge de iepure. Del! Ce poate sê le ajute astal! Dar' omul crede că poate dobândi ceea-ce n'are dela cel-ce are, căci coțofana ca și iepurile are sprintonie multă. Sânge de rătoiu negru se bea pentru gălbinare, ear' cu sânge de șoarece se face cruce pe spinarea celui bolnav de spaimă mare. Ce are rătoiu — ba numai cel negru — cu gălbina-re? Ear' bietul șoarece, fiindcă e fri-cos, cum poate sê-ți lecuiască frica?

Am ajuns cu înșirarea la lucrul cel mai nebunesc al doftoriilor băbești, la scârnaviile animalelor. Intr'alt loc am vorbit despre credința în spurcarea boalelor, adică alungarea lor prin lucruri spurcate. Acolo numai în treacăt am scris despre acest lucru, aici scriu mai multe, ca sê ai de ce sê te crucești.

Scârna de câne, proaspătă și amestecată cu albuș de ou, se pune la junghiu; uscată și pisată mărunt se suflă în ochi pentru albeață. Doftoria din urmă este întemeiată numai pe asemănarea între lucruri, căci albeața se vindecă tot cu lucruri albe, ear' scârna cânelui trebuie sê fie albă, și odată se vindeca și prin spițerii, cu numele al-bum grecum. Tot pisată mărunt, scârna de câne se suflă cu o țevă în gâtul copiilor cari au gălci.

Baliga proaspătă de cal se pune pe junghiu, și muiată puțin, se stoarce în gura celor amețiți și ai celor în cari s'au aprins rachiul. Tot așa li-se scurge în gură must de balebă și celor otră-viți, ca sê verse. Baliga de vacă coaptă în vatra focului, se face oblogeală, pentru cei-ce au dureri de urechi. Fiindcă bubele dulci și pecinginea se vindecă cu baligă proaspătă de vițel, prin sate vezi adese-ori copii plini de baligă pe obraji. O oblogeală fără de nici un folos este aceea a brânței cu baligă de vacă, adunată de pe câmp. Scârna de lup și de vulpe sê întrebuințează pentru năjit. Ear' cea de urs se plămă-dește în rachiu și se bea pentru tusă. Nu știu culoarea a făcut, ori alt-ceva, sê se numească scârna de urs un fel de zahăr ce se vinde prin bă-câni tocmai pentru tuse.

Găinațul de găină, amestecat cu sêu de luminare și pelin, se pune pe burta copiilor cari au socote. Se pune și în rachiu și se bea pentru incuier. Tot așa se face și cu găinațul de vra-

bie. O scârboasă doftorie este ameste-cul de găinaț de găină și de găscă cu scârna albă de câne, care se pune pe uime, ca sê dea îndărăt.

Udul de ariciu se pune în rachiu și se dă celor bețivi ca sê se lase de băutură. Cu udul de câne se spală bu-boaiile.

Și scârna omului se întrebuințează des, dar' numai pentru spurcarea bube-lor și a buboaiilor. Proaspătă se pune pe ori-ce buboaiie, ear' veche și pisată, cu mujdeiu, pe buba cea rea a dala-cului.

Încălzită la foc și amestecată cu peatră vênătă se face oblogeală pentru dureri de gât. Udul omului ajută, după credința țeranului, la dureri de ochi, mai ales cu udul copiilor de țită sê spală la ochii cei cu boala. Dar' în loc sê le ajute, bine înțeles, mai rêu le face, căci murdăria n'o scoți prin altă mur-dărie. Copiilor mici, când n'au somn, li-se dă sê bea ud de-al mamei lor.

Din câte am spus, se vede că scârna animalelor se întrebuințează mai mult ca oblogeli. Nar' fi de zis nimic pentru asta, cu toate că țeranii știu sê-și facă atâtea oblojeli din lucruri curate, mai ales din burueni uscate și pisate. Dar' e rêu, că cred în puterea peste fire a spurcăciunilor, că anume acestea spurcă boala și durerile rele cari aduc boalele, și nu vêd că se spurcă tot numai pe ei. Sê te gândești de-o parte la puterile ce se fac într'un bordeiu din soiul acesta de oblojeli, mai ales iarna, și de alta la murdăriile ce le lasă pe piele, căci după ce le între-buințează țeranii nu se spală. Apoi mur-dăriile mai ajung în ochi, în tăieturi și rane. Când are rane, țeranii pune pământ pe ele și câte alte toate, dar' numai la spălături nu se gândește, de aceea ele sunt vecinic aprinse și cu pu-roaie. Asta sê-l înveți pe țeran, cât poți mai bine, sê-și spele ranele, decât sê le spurce.

Pe jos lipite cu balebă de vacă, pereții lipiți tot cu balebă de vacă, cup-torul lipit cu balebă de cal, prin casă balebă și ud de vițel, pe care-l țin în casă până e mic, băiatul cel mai mic uns cu balebă pe obraz pentru deochi, altul mai mărișor legat la gât pentru gălci cu scârne de câne, celalalt cu uimă oblojit cu scârna de găscă ames-tecată cu de câne, pe fereastră un șip de rachiu cu găinaț de găină pentru incuier, toți ai casei cu picioarele pline de balebă de prin curte, bărbatul plin de balebă de prin coșar și pe haine, în tindă găinațul îngrămădit al găinilor ce dorm pe poliță, pe coșul vetrei se svintă hainele pline de murdărie ale copilului din leagăn, ear' împrejurul ca-sei putoare grozavă de balebă vitelor și de a oamenilor, cari își fac nevoia pe unde pot în dosul casei. Ferească

Dumnezeu să fie pretutindeni așa, dar' tot măcar la a treizecea casă din țară, așa e. Dar' să fie tot numai la a suta casă, și tot e de spaimă. Apoi mai pune celelalte murdării din casă, ales iarna, svântarea albiturilor pe cuptor, nematurarea casei, pentru pricinele superstițioase, mai cât ține postul mare, îngrămădirea într'o singură odaie a câte 8 și 10 suflete și a tuturor catrafuselor câte le au și ale donițelor și vaselor cu ce au, ba legume, ba brânză, apoi fumul ce iese prin odaie — de aceea sormanul Român, mai sărac, miroasă a fum și a păr-ală primăvara.

(„Albina.”)

G. Coșbuc.

Răsboiul ruso-japonez.

Capitularea Port-Arthurului.

Tokio 2 Ianuarie. În urma propunerii comandantului Stössel, locotenent-colonel Izisi a negociat cu deplină putere, pentru capitularea Port-Arthurului. Azi, la orele 4 și jum. negocierile s'au încheiat. Seara pe cetatea internă fâlăia steagul japonez.

Londra 3 Ianuarie. Raportul generalului Nogi, comandantul trupelor asediatoare japoneze, este următorul:

»La 1 Ianuarie după amiazi la 5 ore un parlamentar rus a venit la mine cu următoarea scrisoare:

»Judecând după situația generală și de pe pozițiile ce ai ocupat, am convingerea că ori-ce rezistență la Port-Arthur ar fi zadarnică. Pentru a se cruța vieți de oameni, îți propun să negociăm asupra capitulării cetății. Dacă te învoești, bine-voiește a numi comisar cu care să negociez despre felul capitulării. Te rog să indicii și locul unde comisarul D-Tale se va întâlni cu al meu. — Stössel».

»Am răspuns îndată că voi numi comisar cu depline puteri pe locotenent-colonelul Izisi, din statul major, care va fi însoțit de câți-va ofițeri și un funcționar civil, ear' locul de întâlnire va fi la Susijind».

Tokio 3 Ianuarie. Agenția Reuter a primit eri după amiazi știrea că în decursul nopții Rușii au părăsit mai multe forturi, aruncându-le în aier după cum au aruncat în aier și vasele ce au mai fost în port.

Eri capitularea a fost subscrisă și cetatea a fost predată Japonezilor. Rușii cari părăsesc cetatea declară pe onoare că nu vor mai lupta contra Japonezilor. Sub aceasta condiție se zice că li-se lasă armele.

In chestiunea resurselor de oameni pe cari le are Japonia, Militaer Wo-

chenhlatt, organul oficial al marelui stat major german, consacră un articol foarte interesant legii de recrutare, care a fost promulgată de curând în Japonia.

Până acum, durata serviciului militar era fixată în chipul următor: armata activă trei ani; rezerva nouă ani; miliția opt ani. De acum înainte durata în armata activă rămâne tot de trei ani, rezerva va cuprinde 14 clase, și armata națională (miliția), numai 3 ani.

După autorul articolului, cele cinci clase vechi neintegrate în rezervă, vor da un contingent de 94.000 oameni, în loc de 250.000 cât se credea la început. Japonia dispunea la începutul ostilităților de 395.000 de soldați instruiți. Toată această armată se găsea pe teatrul operațiunilor în bătălia Liao-Yang, astfel că nu mai rămăneau disponibili de cât oamenii de rezervă și recruții clasei 1904. Primii erau de 170.000 dar numai 40.000 dintr'înșii primiseră, primele rudimente ale instrucțiunii militare; în sfârșit, clasa anului 1904. a dat 190.000 de soldați tineri. După toate socotelile armata japoneză în acest prim an are gata de bătaie 849.000 de oameni.

— Nemirovici Dancenko arată cum se luptă Ciunguzii cu soldații ruși. Mai întâiu zice Fenimore Cooper ar fi aflat acolo tot așa de vrednice subiecte de zugrăvit ca la idienii din America.

A v i s.

Avem onoare a avisa pe on. abonenti că proximal Nr. al foii »Bunul Econom» se va expeda ca număr de probă fie-cărui fără deosebire dacă a plătit sau nu, ori de voește a mai fi abonent și în viitor seau nu.

La acela se va adauge și un asemnat postal pentru expedare abonamentelor pe care se va induce corect adresa și nr. de expediție vechiu.

Nrul proximal va apărea sub editura și proprietatea dlui protopresbiter Vasile Domșa, și astfel foaia aseasta, și pe viitor va fi redactată cu deosebită îngrijire.

Toate scăderile obvenite la unii ori alții, fie din expedie, fie la provocările pentru restante, cu 1-a Ianuarie 1905 v. se vor delătura și se va face deplină ordine. Foaia noastră însă pe viitor se va trimite numai celor ce înainte plătesc abonamentul cel puțin pe 1/2 an. Vom trimite excepțional și celor cari o vor cere pe credit prin o corespondență sau scrisoare specială, ear' cei cari nu voesc să o aibă îi rugăm să ne trimită numărul de probă spre orientare.

Rugându-ne ca fiecare p. t. abonent să mai câștige încă câte un nou abonent sau și mai mulți și ca să se grăbească cu trimiterea prețului arătat în fruntea foii »Bunul Econom» semnăm,

Orăștie, 24 Dec. 1904, (6 Ian. 1905).

Cu deosebită stimă:

Administrațiunea

»Bunul Econom»,

NOUȚĂȚI

Representațiune declamatorică-teatrală arangiază »Secția industrială a Reuniunii Economice din Orăștie; Duminică în 26 Decembrie vechi 1904 (8 Ianuarie nou) (adoua zi de Crăciun) în sala hotelului »Transilvania«. Venitul curat e în folosul fondului ei. Inceputul precis la 8 ore sara. Prețul de intrare: Locul I., șirul 1, 2 și 3, câte 2 cor, șirul 4 și 5 câte 1 cor., 60 fl. Locul II., șirul 1 și 2, câte 1 cor. 20 fl. șirul 3, 4 și 5, câte o cor. Parter 80 fl. Galerie 50 fl. Logele cu câte 8 cor. Blete de intrare se află în prăvălia d-lui Ioan Lăzăr și sara la cassă. Suprasolvirile marimonioase se vor primi cu mulțămite și se vor cuita publice. Țeranii vor avea joc separat.

PROGRAM:

I. **Ghiaura** poezie de G. Coșbuc, predată de d-șoara M. Martin.

II. **Impletește-despletește**, comedie într'un act de T. Alexi. Persoanele: Omul, George Suci. Femeea, Anuța Berian. Fata, Ana Boier.

III. **Dușmancele**, poezie de G. Coșbuc, predată de d-șoara Ana Boier.

IV. **Dinu S'ergentul**, piesă într'un act de Emanuel Părăean. Persoanele: Barbu, țeran fruntaș Nicolau Groffu. Maria, fiica sa Ana Boier. Marin, țeran fruntaș Constantin Budoiu. Floarea, soția sa Mariți Martin. Dinu S'ergentul, fiul lor George V. Bidu. Popa Marin, preot bătren Nicolau Opris. Vlad, tiner invetator Nicolau Botariu. Mihaiu, Caporal de dorobanți Alexandru Ionel. Nițu, Notar Augustin Deacu. Petrișor, copil de 12 ani Petru Grozav. Țerani, țerance, fete, flăcăi, lăutari. După producțiune urmează dans.

Cei cari, din greșeală, n'au primit invitații speciale, se se considere prin aceasta de invitați.

Corone eterne. Din prilegiul aniversarului al 7-lea dela moartea mult regretatului Dr. Aurel Brote, fost director al bancii »Transilvania« din Sibiu, soția decedatului, stimabila Doamnă Minerva Dr. Brote n. Draghits, a dăruit fondului »Daruri de Crăciun săecilor nostri«, administrat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu suma de cor. 5., ear' stimabila Doamnă Sidonia Muntean din prilegiul aniversarului al 3-lea dela moartea mult regretatului seu soț Demetriu Muntean, fost jude r., a dăruit aceluiași fond cor. 4. pentru care faptă marimonioasă aduce sincere mulțămite în numele Reuniunii presidentul ei.

Fondul de 20 bani al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, din prilegiul adunării generale a 16-a a »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« ținută la 25 Decembrie n. în comuna Reci, și-a îmbogățit avutul cu cor. 25.20, dăruite precum urmează: Demetriu Munthiu, notar și soția sa Hermina, 10 cor.; Cornel Muntean, vice-notar în Cărpeneș și soția sa Elena n. Blaga, 2 cor.; Ignatie Filip, paroch, soția sa Paraschiva și fiica lor Victoria, Ioan Bârsan, inv. și soția sa Ana n. Ghișe (Reci), Emanuil

Com. funcț. de bancă, Dr. Nicolae Schiau, cand. de adv., ambii din Mercurea, George Botoroagă, măcelar și soția sa Ana, Vasile Rehovean, inv. și soția sa Maria (Câlnic), Ioan Chirca, notarul al 2-lea din Săliste, Ioan Munthiu, paroch și soția sa Ileana (Cârpeniș), fiecare câte 1 cor.; Nicolae Filimon, cantor și soția sa, Nicolae Radu, econ. și soția sa, fiecare câte 20 bani; George Blaga și Necht Popa, ambii epitropi și fiecare câte 50 bani; Partenie Roșca, comerciant și soția sa, Toma Ghile, econ. și soția sa câte 40 bani; Pavel Ghișoiu, ec. 40 bani; Dem. Comșa, profesor și preș. al Reun. agricole Sibiu, Ilie Salomie, cojocar, Gligor Ghișoiu, Aron Manț, Ioan Ienciu, toți econ., Ioan Blaga, crâșnic, (Reciu), George Ghișoiu, inv. (Câlnic), fiecare câte 20 bani și V. c. Tordășianu, ref. consist. și secretar al Reun. agr., 10 bani.

A apărut și se vinde:

**Din ornamentica Română;
Album Artistic,**

representând 284 broderii și țesături după originale țărănești, întocmit din incredutul comitetului reuniunii române de Dimitrie Comșa, profesor la seminariul Andreian și president al reuniunii.

Prețul unui exemplar, cu mapă și tioc pentru Austro-Ungaria 56 coroane (28 fl.) pentru străinătate 60 lei (franci) respective 48 mărci germane.

E foarte potrivit cadou de Crăciun și Anul-Nou.

Comandă primește și execută prompt:

*Comitetul reun. agricole române
în Sibiu (Nagyszeben).*

Defraudare de aproape 2 milioane.

Directorul »Societății moarei de aburi din Neoplanta«, Stefan Krötzer, a jucat la burșa și a pierdut nu numai averea sa, ci și 1,800.000 cor. din banii societății, astfel încât societatea a dat faliment. Despre defraudarea colosală a lui Krötzer au știut și contabilii M. Vevér și W. Veisz. Tustrei au fost dați în judecată și tribunalul din Neoplanta a condamnat pe Krötzer pentru defraudare și faliment fraudulos la 7 ani muncă silnică, pe W. Veisz pentru administrarea necorectă la 3 ani temniță și pe Emil Vevér la 100 c. amendă. Tabla reg. din Seghedin a redus pedeapsa lui Krötzer la 3 ani muncă silnică, a lui Veisz la 1½ ani temniță. Curia a aprobat sentința Table.

Corpul învățătoresc dela școala gr-or. din Săliste invită la producțiunea ce o va aranja cu elevii școlii Duminecă, în 26 Decembrie 1904 (8 Ianuarie 1905) a doua zi de Crăciun în sala festivă a școlii din loc. Începutul la 7 ore seara. Săliste, la 18/31 Decembrie 1904. Prețul de intrare: Un scaun în loge 2 cor., locul I. 1 cor. 60 fil., locul II. 1 cor., locul III. 60 fil. Venitul curat e destinat bibliotecii școlare.

Programul:

1. a) Crisan I.: »Azi împăratul cerurilor«, b) »Hai copii«, marș, coruri de copii. 2. Popovici-Crișan: »Imnul Unitei«, cor

de copii. 3. Crișan: »Poutpouriu, marș, de copii. 4. Porumbăcescu-Crișan: »Hora Severinului«, cor de copii. II. 5. »Ioan Păpășmul«, cântecel comic, de V. Alexandru. III. 6. »Stara măte«, operetă în un act, de V. Alexandru. Joc.

Un aparat prin care câștigi sigur la ruletă. În sărbătorile Crăciunului s'a prezentat în casina de joc dela Monte-Carlo un Englez G. Wall și a început să juce la ruletă. De câte-ori a jucat totdeauna a câștigat. În mână ținea un aparat cu diferiți numari și de câte-ori juca, se uita la aparat și făcea niște combinațiuni în mint. După-ce a câștigat astfel o sumă mare, s'a depănat. Jucătorii ceilalți erau în mare mira e. Bancherul era nă-ăjit. A doua zi Englezul s'a prezentat earăși la ruletă și earăși a câștigat în continuu. Intrebat de un jurnalist, de Wall a spus, că de 15 ani lucă la o mașină, prin care se află secretul jocului și să câștigă toți banii din banca de joc dela Monte-Carlo. De astădată a jucat numai de probă și în m. c. dar' peste cât-va timp va juca în mare și va nimici banca. Jucătorii ceilalți sunt convinși, că mașina lui Wall e foarte bună și mult r da să aibă și ei o astfel de mașină, prin care câștigi la sigur.

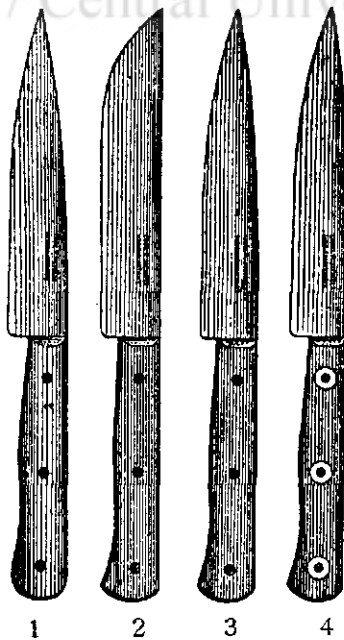
Cel mai bogat om din Egipt Deunăzi a murit în Cairo Pașa Mensau, cel mai bogat om din Egipt. Fusese mai înainte țeran simplu. Din viața lui remarcăm un episod interesant. Ni-te hoți necunoscuți furaseră 2 tauri frumoși ai ked wului Raglieh. Țeranul nostru bogat s'a prins, că el va pune mâna pe hoți. A și prins 2 țerani i-a bătut complit, ca să mărturisească furtul. Ei însă n'a mărturisit nimic. Autoritatea Engleză auzind de barbaria țeranului l-au pedepsit la 3 luni temniță grea. Țeranul bogat a rugat pe Englezi să-l ierte. În schimb le-a făcut următorul ofert: să se aducă o cumpănă mare și pe un disc al cumpenei să fie puși taurii furati, ear' pe celalalt disc va pune el atâta aur, până ce cumpăna va fi în echilbru. Englezi nu s'au învoit și țeranul a trebuit să-și împlinească osânda. De altfel Pașa Mensau era mare binefăcător. El a dăruit în viața sa mai multe milioane spre scopuri filantropice.

Redactor responsabil: George Suci.

Publicațiune.

Institutul tipografic »Minerva«, societate pe acții în Orăștie în adunarea sa generală ordinară ținută în 16 Octombrie a. c. a decis disolvarea societății.

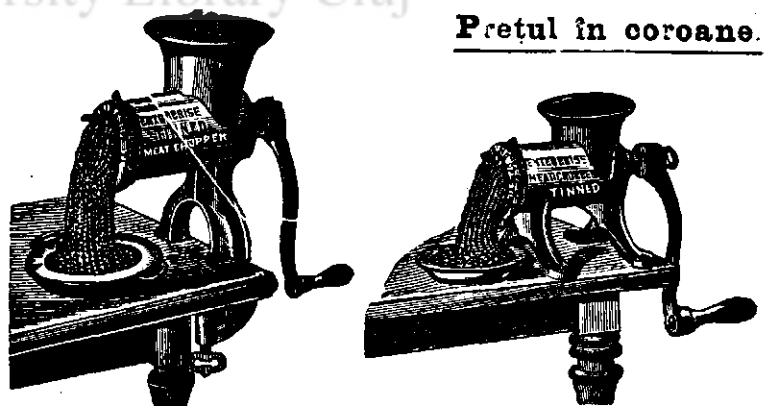
**Cuțite
de bucătărie**

**Cuțite cu garanție pentru
toată bucata**

	17	19	21 cm.
Fig. 1	Cor. —	—	—72 — 86
Fig. 2	» —56	—68	—80
Fig. 3	» —56	—68	—80
Fig. 4	» —64	—76	—90

**Mașini de Alexanderwerk
pentru tocat carne.**

Prețul în coroane.

Forma:	R	RR	S	SS	U	UU	T	cu roată de învîrțit
Mărimca și numi ca formei:	R	RR	S	SS	U	UU	T	de învîrțit
ta'e într'o minută chil.	1/2	3/4	1	1	1 1/4	1 1/4	1 3/4	
1 buc.	Cor. 5-20	7-20	8-40	8-10	11-80	15-10	29-50	
Cuțitul singur	» —70	—80	1-10	1-10	1-30	1-30	1-60	
Discul gaurei singur	Cor. 1-—	1-35	1-50	1-50	2-80	2-80	4-20	

**Carol F. Jickeli, Sibiu.
(Nagy-Szeben.)**

(141)

Nu există

Sămînțe agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curtii Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Rottenbiller 33 Localul de vânzare: Str. Andrássy 23.

(189)

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

51-52

Acest conclud s'a luat la cunoștință de tribunalul reg. din Deva ca for comercial, — prin decisiul de sub nrul 11370/904, și a devenit în valoare de drept. Cu liquidarea societății adunarea generală a însărcinat direcțiunea institutului.

Aducând aceste la cunoștința publică, în sensul §-ului 202 a legii comerciale provocăm, prin aceasta pe toți creditorii institutului ca în termen de 7 luni, dela a treia inserare a publicației prezente, în foaia oficioasă »Budapesti Közlöny« din Budapesta, să-și însinue pretensiunile lor față de institut, la direcțiune cu atât mai cu seamă, că după trecerea acestui termen liquidarea societății și împărțirea averii va urma fără considerare la eventualele pretențiuni neînscrise.

Orăștie, în 22 Decembrie 1904.

Institutul tipografic

»Minerva«

societate pe acții sub liquidare.

V. Domșa. m. p. Dr. Moldovan. m. p.

Se caută

un învățcel din familie bună, care a absolvat 2 clase gimnasiale și care să cunoască limba germană și maghiară.

Ofertele a se adresa la prăvălia de băcănie și manufactură

Ilie Floașiu

Mercurea (Szeben-Szerdahely).

CUMPENE

pentru **comerțiu, industrie** și **conomie** solid și exact lucrate, ofere spre cumpărare

I-ma Fabrică de Cumpene Transilvană

VICTOR HESS Sibiu (N.-Szeben)

La cerere se trimite catalog (228)
40—52 ilustrat gratuit și francat.

Pentru 5 coroane

trimit 4½ chilograme (c. a. 50 bucăți) puțin deteriorat dar' fin

SĂPUN DE TOALETĂ

ales frumos, de rose, crin, iorgovan, viorele, resedă, iasmin și lăcrămioare. — Pe lângă trimiterea înainte a sumei sau cu rambursă trimite:

Alexandru D. Scheffer
Budapesta, VIII. str. Bezerédi nr. 3.

BANI

Fără spese anticipative!

Imprumut de bani cu amortisare

de 4%

dela institutele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate, până la ¼ a valorii realităților intabulate la locul I. și II. cu amortisare dela 15—65 ani.

Credit personal! Pentru preoți, militari, oficanți de stat și privați, negustori, industriași, cu și fără

garanți pe termen de 1—15 ani; **acurată, coulanterie și disorețune.**

Convertire de datorii la bănci și privați.

Noi redactăm și dăm explicațiuni amănunțite despre diferite întreprinderi vechi și noi, prin organe autorizate dăm opinii tehnice și geologice de experți și executăm și finanțarea acestor felii de întreprinderi.

(249) Prefacem întreprinderi existente în societăți pe acții etc. 15—26

MELLER LA JOS és Társa Budapest, VI., Teréz-körút 32.
(Firmă înprotocolată judecătorește).

ATELIERUL

de fotografie **ADLER**

— în Orăștie, strada apei Nr. 31 —

(ângă școala civilă de fete.)

Deoarece doresc a-mi aduna un tablou de copii, prin aceasta rog frumos pe onor. public să aibă bunătate a aduce în atelierul meu sus amintit, care este bine încălzit ori-ce fel de copii mici spre a-i fotografia.

Pentru astfel de fotografii nu iau taxe.

Cu toată stima

Adler Arthur,
photograf.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

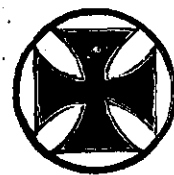
vindecă și înviorază

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(190)

de 20

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani.

45—

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrenă, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fișturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, aușul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tracterie normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoarece »Ciasul-Volta« atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apretiat și cercetat. Deja efinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul strada Kálmán.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spagerii

pentru păstrat bani,
registre și documente în toate
mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică
transilvană privilegiată ces. și
reg. de casse de fer și oțel

alui

(195) **R. ÖSZY** (50-52)

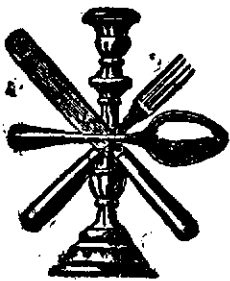
Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3.

Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Cumpănă de gospodărie gratis.

Trimit cu prețuri proverbial de
eftine din magazinul meu, peste mē-
sură asortat, *mărfurile mele de
argint de Mexico* renumite și plă-
cute prețutind-ne pentru bunătațea
lor excelentă și anume: 6 bucăți cu-
tite de masă de argint de Mexico,
6 buc. furculițe de argint de Mexico,
6 buc. linguri de argint de Mexico,
12 buc. lingurițe de argint de Mexico

pentru cafea, 6 buc. excelente cupte pentru desert, 6 buc.
excelente furculițe pentru dessert, 1 lingură de argint de
Mexico pentru scos supă, 1 lingură de argint pentru scos
lapte, 2 bucăți sfesnice de masă elegante, pentru salon.

46 buc. laolaltă fl. 6-50.
numai

Fiecare cumpărător primește, afară de aceste, *în dar*
o cumpănă de gospodărie, care poate suporta 12½ kg.
și care funcționează corect, despre ce ofer deplină garanță.
Cumpănă o primește cumpărătorul absolut gratis.
Argintul de Mexico este un metal ab-olut alb (și în-
launtru) pentru a cărui durabilitate și excelenta calitate
ofer *garanță pe 25 ani*. Expedarea se face trimițând
suma înainte sau cu rambursă din magazinul european.

Un aparat american bun pentru fertul grabnic
și o cumpănă de casă, gratuită.

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 17-52
Budapesta, VIII. Strada Bezerédi, numărul 3.

Crucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88.503.

Aparatul acesta vin-
dangă garanță: reuma,
insomnia, epilepsia, ner-
tit, clorosa, durerea de
tență, influența, precum
nervi. Bolnavul cel-ce

decă și recrează pe
asthma (respirația grea),
vositatea, lipsa de ape-
dinți, migrena, im-po-
și tot felul de boale de
nu se poate vindeca în

Prețul unui aparat mare 6 cor. Prețul unui aparat mic 4 cor.

a se folosi
la boale de nervi cronice.

a se folosi
la boale mai ușoare.

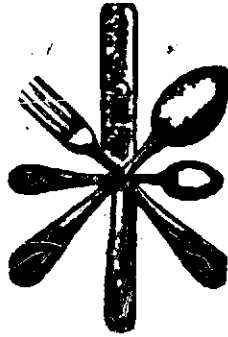
Comandele le îndeplinește în patrie și stăinătate:

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 17-52
Budapesta, VIII., Strada Bezerédi, numărul 3.

Editura și proprietatea inst. tip. „Minerva“

Cumpărare ocașională!

32 bucăți numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei
fabrici de obiecte de metal, sunt incre-
dintat să vind marfa acesteia în prețul cu
care se face. Spedez dară, până când de-
positul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai
fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța
într'o bucată) din cel mai fin argint de
gloria, 6 cuțițe din cel mai fin argint de
gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai
fin argint de gloria; 1 sitiță de străcurat
laptele și 1 sitiță de străcurat supa. — 32 bucăți cari
costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite.
Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se
înlocuește cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie
convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de
cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potri-
vit dar de cununie, și nu trebuie să ăipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffenberg's Centrale**

(226) 51-52

Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură
cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

Împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieștine interese
și anume pe termen de 10-70 ani cu 2% - 5¼%.

Credit personal cu giranți și obligație pe 5-10 ani

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri,

credit simplu și fără giranți, pe salară de la K. 1800 mai sus.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marea poștală.

(230)

„**PECUNIA**“ întreprindere de credit, 51-52
Sibiu (Nagyszeben) Strada Poplăcii nr. 27.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mecanism american
indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar,
e durabilă, comodă și corăspunzătoare.

La fiecare e de lipsă pentru
luminarea chililor, treptelor, ambitelor
și localităților laterale.

Pentru oficeri la exerciții, pădurarilor și
vânătorilor pentru serviciu de noapte e
tare acomodată; pentru turiști sunt in-
dispensabile, pentru medici și moașe cu
ocasiunea vizitelor de noapte. În fabrice,

mori, pivnițe și deșite unde se păstrează materii explosive,
sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea
sunt neprețuite. Pentru economie este o bucurie. Nu sunt în
urma ei picături de lumină pe padiment și evoare. Pe pro-
prietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te
poți sud și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E
sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de
ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 fileri
subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.

(227)

Se trimit cu rambursă de

51-52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**

BUDAPEST, Strada Proféta 5.

Tip. Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.